

Arvoisa Elinkeinministeri Mika Lintilä,

Lähestymme teitä selvityspyynnöllä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen toiminnasta Pyhtään lentokenttä asiassa. Ymmärryksemme mukaan Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on Suomessa se taho, jonka tehtävänä on valvoa ELY-keskusten toimintaa. Pyhtään kunnan näkemys on, että Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen toiminta Pyhtään lentokenttään liittyvässä viranomaistyöskentelyssä on haitannut merkittävästi kunnan elinkeinotoiminnan edellytyksiä.

Pyydämme Teiltä arvoisa ministeri, että Työ- ja elinkeinoministeriö selvittää Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen toimintaa Pyhtään lentokenttäasiassa sekä viranomaistoiminnan kohtuullisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden, että elinkeinopolitiikan näkökulmasta. Toivomme, että näiden epäkohtien tietoon saattaminen edesauttaisi laajemmin yritystoiminnan toimintaedellytyksiä koko yhteiskunnassamme ja kehittäisi lainsäädäntöämme eri lakien yhteensovittamista ja toisiaan täydentävää tulkintaa edellyttävissä luvitusprosesseissa. Asian julkinen käsittely on tärkeää, jotta saamme edistettyä ruohonjuuritasolla yritystoiminnan edellytyksiä Suomessa.

Tausta ja konteksti

Redstone Aero Oy haki Traficomilta lentopaikan rakentamislupaa vuonna 2017. Ilmailulain mukaan lentopaikan rakentamislupa edellyttää ympäristöluvan, jonka Pyhtään kunnan ympäristöviranomaisen myönsi syyskuussa 2017. Sekä lentopaikan rakentamislupa, että ympäristölupa saivat lainvoiman Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksillä joulukuussa 2020, jouduttuaan valituskierteisiin yli kolmeksi vuodeksi.

Lentopaikan perustamisen yhteydessä, Redstone Aero Oy kävi neuvottelut Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen kanssa YVA-prosessin tarpeellisuudesta. ELY-keskus ei nähnyt tarpeellisena, että projekti olisi edellyttänyt YVA-menettelyä (Liite 1).

Redstone Aero Oy haki sittemmin loppuvuodesta 2018 Pyhtään kunnalta rakennusluvut kolmelle 327m² kalustosuojalle. Rakennusluvista valitettiin Hallinto-oikeuteen. Yksi valittajista oli Kaakkois-Suomen ELY-keskus, perustellen valitustaan sillä, ettei alueen maankäyttöä ole ratkaistu MRL:n mukaan ja että kalustosuojien luvitus edellyttää rakennuslupakäsittelyä laajempaa harkintaa, toisin sanoen joko maankäyttö- ja rakennuslain mukaista suunnittelutarveratkaisua tai asemakaavoitusta. Hallinto-oikeus kumosi Pyhtään kunnan myöntämät kalustosuojien rakennusluvut, josta sekä Pyhtään kunta, Redstone Aero Oy että TRAFICOM valittivat Korkeimpaan Hallinto-oikeuteen. Päätöstä odotetaan helmimaaliskuussa 2021.

Vuonna 2018 myönnettyjen kalustosuojien lupakäsittelyn ollessa kesken Korkeimman Hallinto-oikeuden käsittelyssä, Redstone Aero Oy haki keväällä 2020 kunnalta väliaikaisia rakennuslupia kalustosuojille, jotta akuuttiin tilanteeseen saataisiin väliaikainen ratkaisu. Ympäristölupa edellyttää, että lentokoneiden huolto tapahtuu suojatussa tilassa. Pitkittänyt tilanne vaikuttaa myös lentoturvallisuuteen, johon myös TRAFICOM on ottanut kantaa. Kunta myönsi väliaikaiset luvat, mutta ELY-keskus valitti niistäkin. Hallinto-oikeus kumosi kunnan päätöksen. Kunta on päättänyt hakea asiassa valituslupaa Korkeimmalta Hallinto-oikeudelta 14.1.2020 teknisen lautakunnan kokouksessa.

Pyhtään kunnan tekniikkalautakunnan valvontajaosto on 13.12.2017 § 37 myöntänyt rakennusluvan lentopaikka-alueelle kahdelle kalustosuojana toimivalle varastorakennukselle 1068 ja 612 kerros^m2. Päätös on lainvoimainen (KHO 1.10.2018 taltio 4446). Asiassa tehdyt valitukset hylättiin, koska oikeus ei katsonut valittaneilla yksityishenkilöillä olevan valitusoikeutta. ELY-keskus ei nähnyt asiassa tällöin aihetta valituksen tekemiseen. ELY-keskus on siis katsonut siinä vaiheessa, kun lentokenttä on ollut vasta rakenteilla, hallirakennusten rakentaminen on ollut hyväksyttävää, mutta nyt, kun lentokenttä on saanut virallisen aseman, ELY-keskus on käynnistänyt valitukset ja vaatii, ettei lentokentälle voi enää rakentaa sen osaksi olennaisesti kuuluvia halleja.

Kunta on perustanut johdonmukaisesti kantansa ELY-keskuksen vaatimukseen rakennuslupaa laajempaan harkintaan seuraavasti: Lentopaikan ilmailulain mukainen luvitus on jo muuttanut maankäytön maa- ja metsätalousalueesta lentopaikaksi, eikä mitään vaihtoehtoisia maankäyttöjä enää voida osoittaa alueelle. Rakennuslupaa myönnettäessä kunta on nimenomaan soveltanut ilmailulakia, ympäristönsuojelulakia sekä maankäyttö- ja rakennuslakia toisiaan täydentävästi, siinä missä kunta

katsoo ELY-keskuksen edellyttävän tarpeettomasti päällekkäistä prosessia, joka on jo kertaalleen käyty osana lentopaikan rakennuslupaprosessia sekä ympäristölupaprosessia.

ELY-keskus on valittanut kalustosuojien lisäksi myös Pyhtään kunnan osayleiskaavaan liittyen. Valituksessaan ELY viittaa puutteelliseen vaikutusten arviointiin, vaikka ympäristöluvituksessa on jo otettu kantaa asioihin ja ympäristölupa on sittemmin saanut lainvoiman. ELY-keskus myös viittaa kunnan hyväksymässä kaavassa maankäyttö- ja rakennuslain 44 §:n käyttöön ja toteaa sen olevan lainvastainen. Kunta on kaavan perusteluissa sekä vastineessa ELY-keskuksen valitukseen viittannut siihen tosiasiaan, että MRL:n §44 mahdollistaa suorien rakennuslupien myöntämisen yleiskaavan perusteella maaseutumaisella alueella (Liite 2). Eduskunta on vuonna 2017 hyväksynyt muutoksen kyseiseen pykälään siten, että se mahdollistaa kunnille entistä joustavamman tulkinnan suorien rakennuslupien myöntämisen maaseutumaisilla alueilla suoraan yleiskaavan perusteella.

Pyhtään kunta on konsultoinut asiassa Oikeustieteen Professori Olavi Syrjästä sekä Oikeustieteen professori Vesa Majamaata. Syrjänen on mm. Ympäristöministeriön toimeksiannosta tehnyt useita selvityksiä MRL:n soveltamisesta sekä MRL:n suhteesta muihin lainsäädäntöihin. Syrjäsen kunnalle toimittama lausunto asiasta on tämän selvityspyynnön liitteenä (Liite 3). Sama liite on toimitettu kunnan teknisen lautakunnan toimesta Korkeimmalle Hallinto-oikeudelle. Asiantuntijalausunnossa käy ilmi ELY-keskuksen syystä tai toisesta johtuva kyvyttömyys tulkita eri lainsäädäntöjä toisiaan täydentävästi. ELY-keskus peräänkuuluttaa yksinomaan MRL:n mukaista tulkintaa, siinä missä kunta sekä TRAFICOM tulkitsevat ilmailulakia, ympäristönsuojelulakia sekä maankäyttö- ja rakennuslakia toisiaan täydentäen.

Tuntuukin kohtuuttomalta, että yritys, joka on saanut Ilmailulain sekä ympäristönsuojelulain mukaan luvan TRAFICOM:lta rakentaa lentokentän Pyhtäälle omistamalleen 90ha kiinteistölle, ei voi rakentaa sinne 327m² kalustosuojia, jotka de facto kuuluvat myös ilmailulain mukaan kiinteänä osana lentopaikan määritelmään. Lentopaikan maankäyttö on tosiasiallisesti ratkaistu lainvoimaisella ympäristöluvalla ja lentopaikan rakentamisluvalla. Kilpailevaa maankäyttöä ei enää käytännössä voida alueelle osoittaa esimerkiksi kaavoitusmenettelyllä. ELY-keskuksen toiminnassa on siis kyse pelkästä byrokratiasta, jonka voidaan esimerkiksi hallinnon kohtuullisuusperiaatteen näkökulmasta olevan erittäin vaikutuksiltaan erittäin vahingollista ja ylimitoitettua kunnan ja lentokentän kehittäjän pyrkimyksille luoda elinvoimaa ja työpaikkoja Kymenlaakson kaltaiselle muuttotappioalueelle.

Esimerkiksi Olavi Syrjäsen ja Lauri Jääskeläisen teos: Rakentamisen ohjaus — Maankäyttö- ja rakennuslain ja muun lainsäädännön rajapinnat, toteaa mm. Lentopaikkojen kaavoituksesta seuraavaa:

Ilmailulain 84.3 §:n mukaan lentopaikan ja ilmailua palvelevan alueen rakentamisessa ja muuttamisessa on noudatettava, mitä kaavoituksesta, ympäristöluvasta, ympäristövaikutusten arvioinnista, rakentamisesta sekä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta säädetään. Vaikka säännöksessä viitataan kaavoitukseen, ilmailulaissa ei ole suoraa kytkentää kaavoitukseen eikä velvoitetta toimimiseen sen mukaisesti. Lentopaikan rakentamisluvan edellytyksenä ei ole, että lentopaikalle on varattu alue MRL:n mukaisessa kaavassa. Kaavoituksen ohjausvaikutus on arvioitava MRL 32 ja 42 §:n mukaisesti. Lentopaikoilla on tai voi olla suuri merkitys ympäröivän maankäytön suunnittelulle. Näin on ennen kaikkea Helsinki-Vantaan lentokentällä. Suomen uusille muille lentopaikoille ei ole tehty kaavoitusta, esim. Vampula, Savikko.

Valtion poikkisektoriaalinen siiloutuminen aiheuttaa hämmennystä

Asian tekee eriskummalliseksi myös se, että Liikenne- ja viestintäministeriö on myöntänyt jo yhteensä 1,8 mil EUR investointitukia Redstone Aero Oy:lle. Saman hallinnonalan viranomainen, eli Traficom on myöntänyt lentopaikan rakentamisluvan sekä lentopaikan pitoluvan yritykselle, ja kolmas valtion viranomainen (Kaakkois-Suomen ELY-keskus) valittaa kunnan päätöksistä. Onko tosiaan kokonaisedun mukaista, että yksi käsi myöntää lupia, toinen rahaa ja kolmas jarruttaa valituksilla.

Asiasta on muodostunut toimivaltakiista, joka on syytä myös nostaa Ministerin tietoisuuteen. Sekä yrityksellä, että kunnalla on oltava yksioikoisen selkeä kuva siitä, mikä taho Suomessa lentokenttiin liittyvää luvitusta ohjaa; Traficom vai ELY-keskus? Sekä kunta, että yrittäjä ovat joutuneet sijaikärsijäksi ja myös siitäkin syystä vieneet rakennuslupa-asioita Korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyyn.

Akuutti ja vakava tilanne

Suomen eduskunta on päätöksellään 4.4.2018 edellyttänyt maamme hallitukselta ratkaisuja Helsinki-Malmin korvaavien toimintojen täytäntöön panemiseksi.

Hovioikeus on päätöksellään määrännyt lentotoiminnan lakkautettavaksi Malmilla tammikuun 2021 loppuun mennessä.

Malmilla toimivat tahot ovat ilmaisseet kiinnostuksena Pyhtäätä kohtaan useaan otteeseen, mutta kalustosuojien rakennuslupakiista on vaikeuttanut asian edistämistä.

Jo tähän mennessä Pyhtäällä elinkeinotoimintaa harjoittava Redstone Aero Oy on menettänyt merkittävästi tuloja potentiaalisten vuokralaisten muodossa.

Sekä Malmin tilanteen, että myös lentoturvallisuuden näkökulmasta asiaan tulee saada ratkaisu välittömästi.

Yhteenveto

Pyhtään kunnan visio pienen menestyvän kunnan prototyyppi prototyypistä korostaa aktiivista elinkeinopoliittikkaa. Visio täydentyy lauseella: *Pyhtään kunta haastaa perinteisen kunnan toimintatavan ja on Suomen yrittäjäystävällisin kunta*. Olemme onnistuneet saavuttamaan Kymenlaaksossa piikkipaikan yritysystävällisyydessä, tästä osoituksena Suomen Yrittäjien kuntabarometrin kesän 2020 tulokset, jossa Pyhtään kunnan elinkeinopoliittikan kokonaisarvosana oli 3,25, maakunnan keskiarvomme ollen 2,69 ja koko maan keskiarvon ollen 2,97.

Arvoisa Elinkeinoministeri, emme voi toteuttaa kuntastrategiaamme uskottavasti kunnassamme toimiviin yrityksiin päin, mikäli ELY-keskuksen toiminta jatkuu samankaltaisena. Suomi tarvitsee ennen kaikkea lisää yksityisiä investointeja. Investointien edellytyksenä on vakaa ja ennustettava julkisen sektorin toimintaympäristö. Kuntien ja valtion täytyy olla samassa veneessä, eikä eri puolella, kun luodaan yrityksille toimintaedellytyksiä. On täysin kestäväntöntä, että pieni kunta joutuu tällä selvityspyynnöllä edunvalvontatyöhön valtion viranomaista vastaan, jonka tehtävänä on myös nimensä mukaan edistää elinkeinojen kehittymistä.

Pyydämme kohteliaimmin selvitystänne tilanteen korjaamiseksi ja suomalaisen yhteiskunnan yritysilmaston kehittämiseksi.

Kunnioitavasti,

Pyhtään kunnanhallitus